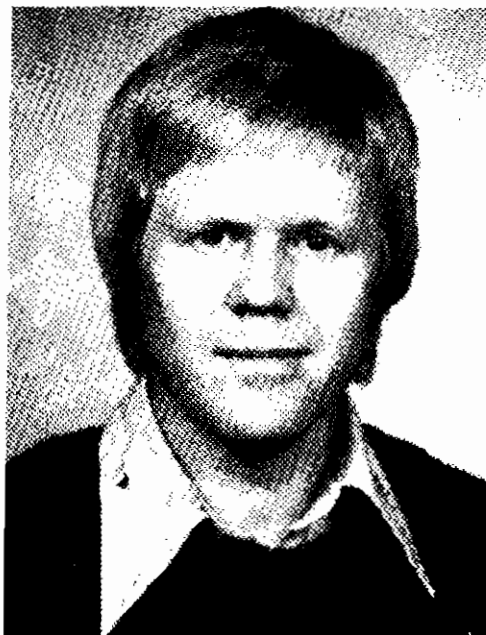

Siirtolaisinfor- maatio ja kansainvälisen muuttoliikkeen säättely

Kansainvälistyneen kapitalismin työvoimaliikkeillä on teollistumisen aikakautena ollut yhteinen perussy: tuotantovoimien kehitystason sanelema, halpojen työvoimareservien tarve. Tältä osin toisen maailmansodan jälkeinen, Länsi-Euroopan alueella tapahtunut tai sinne muualta suuntautunut muuttoliike ei ole poikennut edeltäjistään. Itse muuttoliikkeen muodot ja niitä säätelemään luotu koneisto, siirtolaispolitiikka, ovat kuitenkin omaksuneet ratkaisevasti uusia piirteitä. Nykyaikaisen kapitalistisen valtion keskitetyt suunnittelujärjestelmät on paljolti kehitetty vasta toisen maailmansodan jälkeen. Juuri tänä aikana esim. työvoimapolitiittinen suunnittelu on muodostunut tärkeäksi osaksi taloudellista kokonaissuunnittelua (ks. Hughes ja Smith). Tämän kehityksen tuloksena kansainväliset muuttoliikkeet ovat entistä vähemmän ihmisjoukkojen spontaania ryöpsähtelyä yli rajojen ja yhä enemmän suunnitelmallisesti hoidettua tuotantovoimien käytön ohjailua.

Tässä kirjoituksessa tarkastellaan siirtolaisinformaation käyttöä siirtolaispolitiikan välineenä. Tämänkin siirtolaispolitiikan osa-

alueen kehityspiirteet heijastelevat edellä mainittua yleistä siirtolaisuuden ja sen säättelymenetelmien muutosta. Siirtolaispolitiikka sen enempiä kuin siirtolaisinformaatiokaan eivät ilmiöinä ole toisen maailmansodan jälkeisen ajan tuotetta. Jo esim. Amerikan siirtolaisten keskuudessa syntyi voimakas äidinkielen lehdistö, jonka mahdollisuudet siirtolaisten ajatusten ohjailuun hyvinkin tajuttiin. Tämä ilmenee havainnollisesti erään vuosisadan alun amerikkalaisen päätöksentekijän puheenvuorosta, missä hän kehottaa amerikkalaisia yrityksiä harjoittamaan isänmaallista mainontaa siirtolaislehdissä. Tätä kautta amerikkalaisen yhteiskunnan ihanteet, instituutiot, laki ja järjestys voitaisiin tehdä tutuiksi myös siirtolaisille. (Park, 450) Tuolloin tällaisten ajatusten toteuttaminen oli kuitenkin lähes kokonaan yksityisten henkilöiden tai järjestöjen harteilla.

Tänä päivänä siirtolaisinformaation käyttö siirtolaisten integrointiin on usein keskitetysti suunniteltua ja käyttää hyväksi lukuisia tiedotuskanavia. Esimerkiksi kehityksen suunnasta kelpaa hyvin Ruotsissa toteutettu uudistus äänioikeuden antamisesta siir-

tolaisille kunnallis- ja maakäräjävaaleissa. Jo uudistuksen suunnitteluvaiheessa asiaa pohtinut komitea kiinnitti laajaa huomiota vaaleja koskevan informaation jakamiseen siirtolaisille. Esityksessä kiinnitettiin huomiota paitsi julkisten tiedotusvälineiden merkitykseen myös valtion omaan informaatiotoimintaan sekä kansalaisjärjestöjen ja puolueiden merkitykseen tarvittavan vaalitietouden jakajina. (SOU 1975:15, 118-128)

Siirtolaisinformaation käsite

Siirtolaisinformaation erottamiseksi muista yhteiskunnan informaatiovirroista tulee ensimmäiseksi määrittellä sen ala. Tässä kirjoituksessa siirtolaisinformaation alanmäärittelyn lähtökohtana on se perusolettamus, että siirtolaisinformaatio tavalla tai toisella liittyy kansainvälisen muuttoliikkeen säätelyjärjestelmään. Olennaisilta osiltaan kansainvälinen muuttoliike on ihmisten, joko yksilöiden tai sosiaalisten organisaatioiden, toimintaa. Näin ollen myös siirtolaisinformaation täytyy olennaisilta osiltaan liittyä ihmisten toimintaan kansainvälisen muuttoliikkeen tekijöinä: työvoiman ostajina ja myyjinä, työvoimapolitiikan toteuttajina, suunnittelijoina ja päätöksentekijöinä, yksityisinä tai julkisina mielipiteenmuodostajina. Siirtolaisinformaation ala on siis viime kädessä sama kuin kansainvälisten muuttoliikkeiden vaikutusalue kuitenkin sillä rajoituksella, että siirtolaisinformaation välitön vaikutuskohde on aina ihmisten tajunta eikä esim. materiaaliset elinolosuhteet.

Siirtolaisinformaation ala voidaankin nyt kohteen mukaan määrittellä seuraavasti:

Siirtolaisinformaation kohteena ovat paitsi itse siirtolaiset myös työvoimaa luovuttavien maiden ja työvoimaa vastaanottavien maiden paikallinen väestö.

Edellä suoritettua kohdemäärittelyä voidaan perustella toteamalla, että kansainvälinen muuttoliike ei vaikuta ainoastaan itse muuttajien, siirtolaisten, elämään vaan myös työvoimaa luovuttavien maiden väestön olosuhteisiin että siirtolaisia vastaanottavien maiden kansalaisten elinehtoihin. Länsi-Euroopassa kansainvälinen muuttoliike on ratkaisevasti edistännyt alueen maiden taloudellista kasvua; Länsi-Euroopan teollisuuskeskusten laitamilla väestökato on sen sijaan johtanut yhteiskunnallisen kehityksen hidastumiseen ja vallinneen sosiaalisen eriarvoisuuden kärjistymiseen (Nikolinakos 1973). Todellisuudessa kansainvälisen muuttoliikkeen vaikutukset eivät suinkaan rajoitu muuttoliikkeen lähtö- ja kohdealueiden välisiin suhteisiin, vaan osa vaikutuksista ilmenee myös näiden alueiden suhteissa kolmansiin osapuoliin sekä lopulta koko kansainvälisen politiikan ja talouden järjestelmässä. Näiden vaikutussuhteiden huomioon ottaminen on kuitenkin tässä yhteydessä katsottu mahdottomaksi.

Pelkkä kohdemäärittely ei ole riittävä erottelemaan siirtolaisinformaatiota muista yhteiskunnan informaatiovirroista. Siksi on lisäksi sovellettava *sisällöllistä määrittelyä*, mikä rajaa siirtolaisinformaation aluetta edelleen seuraavasti:

Siirtolaisinformaatiota on kaikki siirtolaisille vastaanottajamaissa kohdistettu informaatio. Työvoimaa luovuttavien ja vastaanottavien maiden paikalliselle väestölle kohdistettuna siirtolaisinformaatiolla tarkoitetaan vain sitä informaatiota, mikä käsittelee siirtolaisuutta ilmiönä.

Työvoimaa luovuttavien ja vastaanottavien maiden paikallisen väestön osalta siirtolaisinformaatio on edellä rajattu vain siirtolaisuutta yhteiskunnallisena ilmiönä koskevaksi mielipiteen- ja tajunnanmuodostukseksi. Siirtolaisille kohdistettuna siirtolaisinformaation käsitteelle ei sen sijaan ole

asetettu vastaava sisällöllistä rajoitusta. Jo pintapuolinenkin tutustuminen informaation käyttöön siirtolaispolitiikan välineenä osoittaa tällaisen ratkaisun perustelluksi: Siirtolaisten sopeutumista uusiin olosuhteisiin ei suinkaan edistetä pelkästään heidän erityisolosuhteitaan koskevalla tiedonvälityksellä, vaan tätä tavoitetta palvelevat yhtä lailla tiedot vastaanottajamaan yleisestä yhteiskunnallisesta tilanteesta kuin myös tiedot alkuperäisen kotimaan tapahtumista. Viimeksi mainitut kaksi informaatiotoiminnan muotoa kuuluvat myös siihen siirtolaisinformaation määrittelyyn, mikä on tulkittavissa Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen päätöksiä kirjasta vuodelta 1975 (Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi, 54).

On tärkeää huomata, ettei edellä esitetyssä siirtolaisinformaation määrittelyssä ole rajattu sitä, ketkä ovat siirtolaisinformaation välittäjiä. Siirtolaisinformaation kohdemäärittelyä ei tule ymmärtää siten, että siirtolaiset tai vastaanottajamaiden ja lähetijämaiden paikallinen väestö olisivat vain informaation passiivisia vastaanottajia. Siirtolaisinformaatio kuten kommunikaatio yleensäkin sisältää aina myös takaisinkytkentöjä. Siirtolaisinformaation sovellettuna tämä merkitsee, että kansainvälisen muuttoliikkeen eri osapuolet, työvoiman ostajat ja myyjät, viranomaiset, poliitikot jne. ovat jatkuvassa vuorovaikutussuhteessa keskenään. On kuitenkin perusteltuja syitä olettaa, että erityisesti siirtolaisinformaatio sisältää monia voittopuolisesti yksisuuntaisia informaatorakenteita. Niinpä tietoa todennäköisimmin kulkee huomattavasti enemmän työvoiman ostajilta sen myyjille kuin päinvastoin; vastaavalla tavalla siirtolaisviranomaisten ja siirtolaisten suhde lienee suhteellisen yhdensuuntainen.

Vaikka seuraavassa siirtolaisinformaatiota tarkastellaan ensisijassa joukkotiedotusvälineiden välittämänä informaationa, siirtolaisinformaation kanavat ovat todellisuudessa

paljon monimuotoisemmat. Joukkotiedotusvälineet on tässä valittu huomion kohteeksi siksi, että niiden toiminnasta siirtolaisinformaation välittäjinä on olemassa systemaattista tutkimustietoa. Tutkimukset osoittavat joukkotiedotusvälineet tärkeiksi siirtolaisinformaation kanaviksi, joskin joillakin muuttoliikkeen säätelyn erityisalueilla muiden tiedonvälittäjien asema voi olla joukkotiedotusvälineitä tärkeämpi. Niinpä Hietala osoittaa muuttolukkuutta ja informaatiota koskevassa tutkimuksessaan (1974, 34), että sukulaiset ja ystävät olivat joukkotiedotusvälineitäkin tärkeämpiä tietolähteitä maassamuuttoa pohjustavien tietojen hankkimisessa. Vastaavasti W.R. Böhning (1972, 64-70) näkee ulkomaille muuttaneet sukulaiset ja ystävät tärkeinä sanansaattajina maastamuuton laajentuessa väestökeskuksista syrjäseuduille.

Siirtolaisinformaatio ja siirtolaispoliittiset ideologiat

Seuraavassa tarkastellaan esimerkinomaisesti erästä siirtolaisinformaation osa-aluetta: siirtolaisille heidän äidinkielellään lähetettyjä radion ja television erityisohjelmia. Tämän kirjoittaja on tutkinut näiden lähetysten laajuutta, tavoitteita ja sisältöä yhdeksässä Länsi-Euroopan maassa (Hujanen 1976 a). Tarkastelun pohjana oleva siirtolaispoliittinen viitekehys perustuu tämän kirjoittajan lisensoitettuihin siirtolaisinformaatiosta (Hujanen 1976 b).

Jotta siirtolaisinformaation merkitys työvoiman muuttoliikkeiden säätelyssä voitaisiin ymmärtää, on tunnettava kokonaisuutena kansainvälisen muuttoliikkeen säätelyjärjestelmän luonne. Länsi-Euroopan sisällä tapahtunut tai sinne ulkopuolelta toisen maailmansodan jälkeisenä aikana suuntautunut muuttoliike voidaan sijoittaa kolmen käsitteen alle: 1. tilapäisyyden ideologia, 2. vapaiden työmarkkinoiden ideologia ja 3. kolonialistiseen traditioon perustuva muuttoliikeideologia. Näiden käsitteiden tarkoi-

tuksena on kuvata toisen maailmansodan jälkeisen muuttoliikkeen luonnetta sekä ennen kaikkea muuttoliikkeen säätelyä varten luotua järjestelmää, siirtolaispolitiikkaa. Nämä ovat Länsi-Euroopan maissa vaikuttavat keskeiset *siirtolaispoliittiset ideologiat*.

Tilapäisyyden ideologia on vahvimmin vaikuttanut niissä Länsi-Euroopan maissa, joihin suuntautunut muuttoliike on perustunut ensisijassa Välimeren alueen maiden kanssa solmittuihin työvoimasopimuksiin. Tässä työvoimakaupassa sekä työvoimaa luovuttaneet että vastaanottaneet maat ovat pitäneet lähtökohtana muuttoliikkeen tilapäisyyttä. Suuria siirtolaisvirtoja vastaanottaneista maista Saksan Liittotasavalta ja Sveitsi kuuluvat selvimmin tähän ryhmään. Vapaiden työmarkkinoiden ideologia sen sijaan on vaikuttanut EEC-maiden muodostamalla yhteisellä työmarkkina-alueella jäsenmaiden väliseen muuttoliikkeeseen. Vastaavalla tavalla vapaiden työmarkkinoiden ideologia on säädellyt pohjoismaisten työmarkkinoiden sisäistä muuttoliikettä. Kolonialistiseen traditioon perustuva muuttoliikeideologia puolestaan kuvaa osuvimmin Englantiin sen entisistä siirtomaista suuntautunutta muuttoliikettä, joskin samoja piirteitä voi löytää esim. Ranskan entisten siirtomaidensa kanssa solmimista työvoimasopimuksista.

Siirtolaispoliittinen ideologia määrittelee siirtolaisen oikeudet vastaanottajayhteiskunnan jäsenenä. Tilapäisyyden ideologian vaikuttaessa voimakkaimmillaan siirtolaisen ainoa oikeus oli tehdä työtä hänelle määrätystä työpaikasta 2-3 vuoden ajan. Sen jälkeen hänen oletettiin palaavan kotimaahansa, tukku ulkomaista valuuttaa ja annos teollisesta työstä saatua kokemusta rikkaampana. Vapaiden työmarkkinoiden luominen sen sijaan on tähdännyt paljon laajempiin tavoitteisiin: Alusta pitäen jäsenmaista tulevat työntekijät on pyritty tekemään työpaikalla tasa-arvoisiksi paikallisten työläis-

ten kanssa. Myös työntekijöiden laajalaista osallistumista yhteiskuntaan yli työn tuomien velvollisuuksien on pidetty suotavana. Vapaiden työmarkkinoiden ideologiaa pitemmälle siirtolaisten oikeuksien määrittelyssä on kuitenkin mennyt kolonialistiseen traditioon perustuva muuttoliikeideologia, joka Englannissa turvaa siirtolaisille mm. äänioikeuden sekä paikallisissa että valtiollisissa vaaleissa. Muista huomattavia siirtolaisvirtoja vastaanottaneista maista Ruotsi on ainoa, joka on turvannut siirtolaisille äänioikeuden, tosin vain paikallis- ja aluetason vaaleissa.

Voidaan olettaa, että tilapäisyyden ideologian osana siirtolaisinformaatio saa huomattavasti rajoitetumpia tehtäviä kuin kahdessa muussa siirtolaisuuden säätelyvaihtoehdossa. Suosiessaan siirtolaisten yhteiskunnallista osallistumista vapaiden työmarkkinoiden ideologia sekä kolonialistiseen traditioon perustuva muuttoliikeideologia edellyttävät monipuolista tiedonvälitystä erityisesti vastaanottajamaan olosuhteista. Kielipoliittisena ratkaisuna nämä ideologiat ovat edellyttäneet vastaanottajamaan kielen pikaista opettamista maahan muuttaneille siirtolaisille. Englanti on paljolti vapautunut tästä "harmista" siksi, että huomattavin osa sinne muuttaneista siirtolaisista puhuu äidinkielenään englantia. Ruotsi sen sijaan on luonut laajan koulutusjärjestelmän siirtolaisten kielenopetusta varten. Muualla Länsi-Euroopassa tilapäisyyden ideologian kielipolitiikka on ollut niin vallitseva, ettei esim. EEC-jäsenmaiden kansalaisia varten ole luotu kattavia kielenopetusjärjestelmiä, vaikka se olisikin looginen seuraus vapaiden työmarkkinoiden ideologian soveltamisesta. Saksan Liittotasavallassa ja Ranskassa, joissa molemmissa asuu miljoonia ulkomaalaisia, kielikurssien vuosittainen osanottajamäärä on vain 50 000-60 000, mikä on erittäin pieni luku verrattuna siirtolaisten kokonaismäärään (Chaib ja Widgren, 13-14). Toisin kuin muut Länsi-

Euroopan maat tilapäisyyden ideologiaa soveltaneet maat ovat suosineet siirtolaisten äidinkielen säilyttämistä. Tosin tälle vuosikymmenelle tultaessa myös esim. Ruotsissa on alettu korostaa siirtolaisten oman kulttuuritaustan ja äidinkielen säilyttämisen tärkeyttä. Nämä kehityspiirteet näkyvät selvästi tässä huomion kohteena olevalla siirtolaisinformaation alueella, siirtolaisille suunnatuissa radion ja television äidinkielisissä lähetyksissä. Keski-Euroopan maissa, Belgiassa, Hollannissa ja Saksan Liittotasavallassa on jo 1960-luvun puolivälissä tarjottu lukuisille siirtolaisryhmille erityisohjelmia heidän äidinkielellään. Belgiassa lähetyksien määrä oli jo tuolloin 11, Hollannissa 6 ja Saksan Liittotasavallassa 4. Ruotsissa lähetettiin tuossa vaiheessa ainoastaan suomenkielisiä siirtolaisohjelmia; muiden siirtolaisryhmien erityisohjelmat aloitettiin vasta 1974 mutta vielä silloinkin ruotsinkielisen ohjelmakokonaisuuden osana. Englannissa yli 200 000 hengen suuruinen siirtolaisryhmä, italialaiset, on edelleen vailla äidinkielistä ohjelmatarjontaa.

Äidinkielisten radio- ja televisio-ohjelmien vertailu osoittaa siis selvästi, että tilapäisyyden ideologian maat ovat jo varhain käyttäneet hyväksi äidinkielistä siirtolaisinformaatiota siirtolaispolitiikan välineenä. Sikäli kuin äidinkielisiä ohjelmia muissa maissa on tarjottu, niitä on laaja-alaisesti käytetty vasta 1970-luvulla, jolloin aikaisemmin siirtolaisten assimilointiin tähdänneet maat ovat siirtyneet kulttuuripluralismin suuntaan. Vastaavaan linjanvetoon voidaan päätyä vertailemalla toisiinsa äidinkielisten radio- ja tv-ohjelmien sisältöä Länsi-Euroopan maissa. Vuoden 1975 syksyllä Saksan Liittotasavalta, Ruotsi ja Sveitsi kattoivat kolme neljänestä kaikista Länsi-Euroopan maissa lähetetyistä erityisistä siirtolaisohjelmista. Seuraavassa on vertailtu radio-ohjelmiston sisältöä näissä kolmessa tärkeimmässä ohjelmassa välittävissä maissa.

Ensinnäkin voidaan todeta, että Saksan Liittotasavallan ja Sveitsin radioiden siirtolaisohjelmissa musiikin osuus on suurempi kuin Ruotsin radiossa. Siirtolaisohjelmissa soitettu musiikki on enimmäkseen iskelmiä ja kansanmusiikkia siirtolaisten alkuperäisestä kotimaasta, ja sen soittaminen merkitsee näin yhteyttä kotimaan kulttuuriin. Yhteyden välittäminen nimenomaan siirtolaisten kotimaahan korostuu Saksan Liittotasavallan ja Sveitsin radioiden siirtolaisohjelmissa lisäksi siten, että ne käyttävät puolet puheohjelmistostaan siirtolaisten kotimaan asioiden käsittelyyn. Näin niiden ohjelmien painopiste sijoittuu siirtolaisten kotimaan olosuhteisiin. Ruotsin radion suomenkielisissä ohjelmissa siirtolaisten kotimaan asioiden käsittelylle uhrataan sen sijaan vain viidennes puheohjelmiin käytetystä ajasta. Selvimmin näiden maiden radioyhtiöiden siirtolaisohjelmisto poikkeaa toisistaan siinä, miten paljon ne käyttävät aikaa toisaalta erityisiin siirtolaisasioihin (siirtolaisuuteen ilmionä) ja toisaalta yleisten yhteiskunnallisten asioiden käsittelyyn. Kun Saksan Liittotasavallan suuret radioyhtiöt keskittyvät lähes kokonaan erityisiin siirtolaisasioihin, Ruotsin radion suomenkielisistä ohjelmista vain viidennes pitäytyy samoissa rajoissa. Sveitsissä siirtolaisasioiden merkitys ohjelmistossa on myös huomattava: 50 %.

Ohjelmistossa havaitut erot noudattavat selvästi perinteisiä eroja maiden siirtolaispoliittisissa tavoitteissa. Siirtolaisten paluumotivaation säilyttäminen on tilapäisyyden ideologian toiminnan tärkeä osa. Välittäessään tietoja kotimaan oloista äidinkielellä siirtolaisohjelmat pitävät yllä siirtolaisten yhteyttä alkuperäiseen kotimaahan ja edistävät näin paluumuuttoa. Ohjelmiston alan ei ole tarpeen laajentua erityisten siirtolaisasioiden ulkopuolelle, sillä siirtolaisten ei oleteta olevan kiinnostuneita laajemmasta yhteiskunnallisesta osallistumisesta. Näin voidaan ymmärtää se, miksi Saksan

Liittotasavallan ja Sveitsin radioyhtiöt ovat niin voimakkaasti pitäytyneet erityisten siirtolaisasioiden käsittelyyn. Ruotsissa taas on ollut siirtolaispolitiikan tavoitteiden mukaista laajentaa ohjelmiston sisältöä yleisten yhteiskunnallisten asioiden käsittelyyn, sillä näin on voitu antaa siirtolaisille välineitä entistä laajempaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Siirtolaisinformaation tutkimisen vaihtoehtoja

Tässä suoritettu erään siirtolaisinformaation osa-alueen analyysi johtaa helposti ajattelemaan, että kansainvälisen muuttoliikkeen sääteilyjärjestelmä olisi suhteellisen mutkattomasti toimiva kokonaisuus, jossa osatoinnot kuuliaisesti seuraavat järjestelmälle asetettuja päämääriä. Tällainen mutkattomuus on kuitenkin vain näennäistä ja johtuu tässä yhteydessä ennen kaikkea siitä, ettei lyhyessä kirjoituksessa voi hahmottaa monisärmäisen todellisuuden kaikkia puolia. Liiallisten yleistysten välttämiseksi on siksi syytä korostaa seuraavia seikkoja: Siirtolaispoliittiset ideologiat eivät ole pysyviä rakennelmia, vaan jatkuvasti yhteiskunnallisessa käytännössä muovautuvia ja kehittyviä. Itse asiassa siirtolaisinformaatio on eräs tärkeä keino, millä kansainvälisen muuttoliikkeen eri osapuolet pyrkivät vaikuttamaan siirtolaispoliittisten ideologioiden sisältöön. Niinpä siirtolaisinformaation sisällössä todennäköisimmin heijastuvat kaikki ne vastakohdat ja ristiriitaisuudet, mitkä ovat tyypillisiä kansainväliselle muuttoliikkeelle työvoiman uusintamisen muotona.

Todennäköisesti radion ja television äidinkielisten siirtolaisohjelmien "kuuliaisuus" siirtolaispolitiikan työkaluna onkin osittain näennäistä, puutteellisesta tiedosta johtuvaa. Toisaalta se tuntuu myös loogiselta seuraukselta radioyhtiöiden asemasta suhteessa viralliseen siirtolaispolitiikkaan. Julkisesti valvottuina tiedonvälittäjinä yleisradioyh-

tiöt todennäköisimmin ovat riippuvaisempia valtion siirtolaisviranomaisten kannanotoista kuin esim. ay-lehdistö, työnantajien julkaisut, siirtolaisten omat tai heidän järjestönsä julkaisut.

Siirtolaisinformaation luonteen tarkemmaksi hahmottamiseksi tarvitaan olennaisesti enemmän tutkimustietoa. Toistaiseksi esim. siirtolaisille itselleen kohdistettua siirtolaisinformaatiota on tutkittu ennen kaikkea radion ja television osalta. Vielä vähemmän on kiinnitetty huomiota työvoimaa vastaanottavien maiden paikalliselle väestölle kohdistettuun siirtolaisinformaatioon, puhumattakaan työvoimaa luovuttavien maiden paikallisen väestön huomioon ottamisesta. Vasta tällaisten tutkimusten ja niihin liittyvän kansainvälisen muuttoliikkeen teoreettisen ymmärtämisen kautta voidaan pitkävästi määritellä siirtolaisinformaation paikka kansainvälisten työvoimaliikkeiden säätelystä.

Käytetyt lähteet:

- Böbning, W. R.:* The Migration of Workers in the United Kingdom and the European Community. London, New York, Toronto 1972.
- Chaib, Mohamed ja Widgren, Jonas:* Invandrarbarnen och skolan. En nyckelfråga för Europa. Stockholm 1976.
- Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi:* Päätössiakirja. Helsinki 1975.
- Hietala, Kari:* Muuttohalukkuus ja informaatio Siirtolaisuustutkimuksia 7. Työvoimaministeriö, Suunnitteluosasto 1974.
- Hughes, D.B.:* Introduction. Sisältyy osaan What is manpower planning, ss. 13-18 teoksessa Barholomew, D.J. (editor): Manpower Planning. Penguin Books 1976.
- Hujanen, Taisto:* Immigrant Broadcasting and Migration Control in Western Europe. Institute for Journalism and Mass Communication, Re-

ports 33/1976. University of Tampere 1976 (a). Siirtolaisinformaatio Länsi-Euroopan maiden siirtolaispolitiikassa. Tiedotusopin lisensiaattitutkimielmä, Tampereen yliopisto 1976 (b).

Nikolinakos, Marios:

Politische Ökonomie der Gastarbeiterfrage. Reinbek bei Hamburg 1973.

Park, Robert E.

The Immigrant Press and Its Control. New York and London 1922 (republished 1970).

Smith, A.R..

The Philosophy of Manpower Planning. Sisältyy osaan What is manpower planning, ss. 19-25 teoksessa Bartholomew, D.J. (editor): Manpower Planning. Penguin Books 1976.

SOU 1975:15:

Kommunal rösträtt för invandrare. Betänkande av rösträttsutredningen. Stockholm 1975.

Kansainvälinen tutkimusyhteistyö siirtolaisinformaatiosta käynnistymässä

Yht. lis. Taisto Hujanen Tampereen Yliopistosta osallistui marraskuun 21.-24. päivinä Belgradissa neuvotteluun siirtolaisinformaatiota koskevan kansainvälisen tutkimusyhteistyön käynnistämisestä. Neuvonpidon järjestäjänä oli Jugoslavian journalistikorkeakoulu (Jugoslovenski Institut za Novinarstvo).

Neuvottelussa sovittiin tutkimussuunnitelman laatimisesta kansainvälistä tutkimusprojektia varten, missä kartoitettaisiin ETYKin päätösasiakirjan soveltamista siirtolaisinformaation alueella. Tutkimuksen lähtökohtana on kansainvälisen muuttoliikkeen analysointi kansainvälisen yhteistyön muotona sekä siirtolaisinformaation sijoittaminen tämän kokonaisuuden osaksi. Itse tutkimus koostuisi lukuisista kansallisista osatutkimuksista, joissa selvitettaisiin siirtolaisinformaation määrää, rakennetta ja sisältöä. Tutkimukseen tulisi osal-

listumaan sekä työvoimaa luovuttavia että vastaanottavia maita.

Vastuu tutkimussuunnitelman laatimisesta päätettiin jakaa Tampereen Yliopiston tiedotusopin laitoksen ja Jugoslavian journalistikorkeakoulun kesken: Tampereella valmistellaan tutkimuksen teoreettinen viitekehys ja Belgradissa laaditaan rahoitussuunnitelma sekä selvitetään lopullisesti tutkimukseen osallistuvien maiden ja laitosten nimet.

Tutkimuksen käynnistämiseen ja hallintoon tarvittava rahoitus pyritään saamaan kansainvälisiltä järjestöiltä, ennen kaikkea Unescolta. Kokonaisuuteen kuuluvat kansalliset projektit kuitenkin rahoitetaan kansallisella pohjalla. Rahoituksen selvittyä yhteistyö voitaisiin käynnistää tutkimuslaitosten yhteisseminaarilla syyskuussa 1978.